

Invented Spelling Screening Oudste Kleuters

Normering

Invented Spelling blijkt een goede voorspeller te zijn wat betreft risico bij het leren lezen. Bovendien is het dagelijks werken met Invented Spelling een bijzonder effectieve werkwijze bij risicokleuters (Cramer, 1998; Scanlon en Vellutino, 2000; Hannon, 1999). Invented Spelling betekent, dat het kind zelf bedenkt hoe het een woord moet schrijven. De vertaling is “verzonnen spelling” of inventieve spelling. Kinderen weten, dat er een teken bij een klank hoort en proberen de tekens zo aan elkaar te maken dat er een woord ontstaat. Je kunt hierin een ontwikkelingsvolgorde zien, die uitgebreid beschreven is door Bus (1995) en waar de normering van Invented Spelling op is gebaseerd. Leerkrachten en remedial teachers kunnen kinderen helpen om deze ontwikkelingsstadia te doorlopen. Het spellen zelf gebeurt altijd in functionele en motiverende contexten; boodschappenlijstjes, verlanglijstjes, briefjes, dagboekjes etc. (Smits, 2000).

Observaties:

- a. Kan het kind zijn eigen naam schrijven? (goed – deels – niet)
 - b. Probeert het kind ook andere woorden te schrijven?
- Invented Spelling geeft zicht op de ontwikkelingsfase van het kind (Bus, A. (1991,1995)).

Instructie:

Vraag het kind zijn naam te schrijven. (zie bijlage)
Vraag daarna het kind de volgende woorden te schrijven:
tomaat, slak, bos, wolk, banaan

Beoordeling:

Geef punten naar gelang de fase van beginnende geletterdheid (max. 25):
Fase 1. 0 punten per woord voor schrijfkrabbels / tekeningetje.
Fase 2. 1 punt per woord voor letterreeksen die geen relatie hebben met de klankstructuur van het woord.
Fase 3. 3 punten per woord als enkele letters correct zijn (meestal begin- en eindklanken; vaak wordt de meest opvallende klank weergegeven)
Fase 4. 5 punten voor het woord dat correct is weergegeven of zoals het klinkt (dus toomaat mag!).

Observatie is erg belangrijk. Daarom kun je Invented Spelling niet met de hele groep tegelijk afnemen. Het beste neem je dit onderdeel individueel af of in kleine groepjes.

Alle fasen kunnen bij 1 kind door elkaar voorkomen, afhankelijk van de bekende tekens en/of de motorische bewegingen.

Aandachtspunten:

1. Het kind uit **fase 1** heeft geen idee dat er lettertekens van hem/haar verwacht worden. Er is geen koppeling tussen klank en teken. Het kind analyseert het woord niet. Het kind tekent het gevraagde woord of imiteert een schrijfbeweging.

tomaat: of

2. Het kind uit **fase 2** weet dat er lettertekens verwacht worden, maar analyseert het gevraagde woord niet en zoekt geen passende tekens bij de klanken. Deze kinderen gebruiken bijvoorbeeld alleen de letters uit hun eigen naam, in allerlei verschillende combinaties, of schrijven de letters van het scoreblad na.

tomaat: r r e t y of **n u p n t e** (er zit een **t** in de woorden, maar dat is in deze fase toeval)

3. Het kind uit **fase 3** analyseert het gevraagde woord (te zien aan mondbewegingen of te horen) en zoekt de tekens bij de klanken. Dit kind kan alleen nog niet alle tekens vinden, omdat het nog niet voldoende letters kent, of omdat het de motorische beweging van het teken niet beheerst. Ook al kent het maar 1 teken van het woord, dan geef je dit kind 3 punten. Als kinderen dit bij alle 5 de woorden doen, hoef je je in januari geen zorgen te maken over zijn spellingontwikkeling. Mogelijk behoeft zijn letterkennis dan nog wel enige aandacht.

tomaat: t m t of **t t** (**toiut** krijgt ook 3 punten. De analyse vindt plaats, maar nog niet alle letters kunnen gevonden worden)

4. Het kind uit **fase 4** schrijft de tekens bij de klanken. Het kind analyseert het gevraagde woord. Dit is zichtbaar en/of hoorbaar. Er is meestal geen sprake van toepassing van spellingregels zoals van eind-d of de open en gesloten lettergreep.

tomaat: t o o m a a t of **t o m a t**

Er zijn kinderen die Invented Spelling al best kunnen gebruiken, maar dit nog niet uit zichzelf toepassen. Als kinderen aangeven dat ze niet weten wat er van hen verwacht wordt, dan kun je ze vragen of ze het woord in stukjes kunnen hakken. Misschien kunnen ze hierna zelf verder.

Het beheersen van klank-tekenkoppelingen en Invented Spelling vertonen meestal een nauwe relatie.

Toch zijn er kinderen die met het beperkte aantal klanktekenkoppelingen die ze kennen de Invented Spelling al aardig toepassen. Ze weten dus welke handeling er van ze verwacht wordt, maar hebben niet genoeg tekens paraat of kunnen de klanken nog niet omzetten naar een fijn-motorische beweging.

Omkeringen zijn in groep 1-2 toegestaan, zolang de analyse goed is verlopen. Er moet zichtbaar of hoorbaar zijn dat het kind het woord goed analyseert. Als dat is gebeurd, krijgt **dos** voor **bos** dus 5 punten. En al helemaal als de omkering bij **banaan** ook voorkomt.

De afname en de benodigde formulieren voor het onderdeel Invented Spelling staan beschreven in het "Protocol Leesproblemen en Dyslexie voor groep 1 en 2" (Wentink, Verhoeven, Van Druenen, 2010).

Terry van de Beek